Планирање на наставата по Слободен изборен предмет- Цртање/Сликање/Вајарство за IV одд. според новата концепција за основно образование за учебната 2021/2022 год.

1375/1

Архивски знак. ______
Рок на чување. ______

ОСНОВНИ ПОДАТОЦИ ЗА НАСТАВНАТА ПРОГРАМА

РЕПУБЛИКА СЕВЕРНА МАКЕДОНИЈА
ОПШТИНСКО ОСНОВНО УЧИЛИШТЕ
"ДИМИТАР ВЛАХОВ"
Бр. 0802 - 105/2
03.03.2022 год.
ШТИП

Наставен предмет	Цртање/Сликање/Вајарство
Изготвил:	Адријана Нацева, Славица Колева, Даниела Бојаџиева, Невенка Величкова, Јорданчо Митков, Христина Костадинова
Адаптирал:	
Училиште :	ООУ „ДИМИТАР ВЛАХОВ“-ШТИП
Вид/категорија на наставен предмет	Слободен изборен предмет
Одделение	IV (четврто)
Теми/подрачја во наставната програма	Цртање, Сликање, Вајарство
Број на часови	36

Наставна програма за слободен изборен предмет

Слободен изборен предмет: Цртање/Сликање/Вајарство

ПОВРЗАНОСТ СО НАЦИОНАЛНИТЕ СТАНДАРДИ

Наставната програма вклучува релевантни компетенции од следното подрачје **Уметничко изразување и култура**:

Ученикот/ученичката знае и/или умее:

VIII-A.1	да манифестира познавање на различни форми на уметничко изразување од сите области на културата (литературата, музиката, визуелните уметности, изведбените уметности, декоративните уметности, архитектурата, дизајнот);
VIII-A.3	да ги изразува сопствените идеи, искуства и емоции, користејќи уметнички или други форми на креативно изразување (индивидуални или колективни);

Ученикот/ученичката разбира и прифаќа дека:

VIII-Б.2	критичкиот однос кон различните продукти на уметноста е битен за развивање на индивидуалните и општествените естетски вредности;

Наставната програма вклучува дополнителни релевантни компетенции и од следните подрачја на Националните стандарди: Дигитална писменост, Личен и социјален развој, Општество и демократска култура и Техника, технологија и претприемништво

Ученикот/ученичката знае и/или умее:

IV-A.2	да процени кога и на кој начин за решавање на некоја задача/проблем е потребно и ефективно користење на ИКТ, да одбере и инсталира програми кои му/ѝ се потребни, да користи програми за заштита и да реши рутински проблеми во функционирањето на дигиталните уреди и мрежи;
IV-A.5	да определи какви информации му/ѝ се потребни, да најде, избере и преземе дигитални податоци, информации и содржини и да ја процени нивната релевантност во однос на конкретната потреба и веродостојноста на изворот;
IV-A.8	на безбеден и одговорен начин да ги користи дигиталните содржини, образовните и социјалните мрежи и дигиталните алатки;
V-A.6	да си постави цели за учење и сопствен развој и да работи на надминување на предизвиците кои се јавуваат на патот кон нивно остварување;
V-A. 7	да ги користи сопствените искуства за да си го олесни учењето и да го прилагоди сопственото однесување во иднина;
V-A.14	да слуша активно и соодветно да реагира, покажувајќи емпатија и разбирање за другите и да ги искажува сопствените грижи и потреби на конструктивен начин;
V-A.15	да соработува со други во остварување на заеднички цели, споделувајќи ги сопствените гледишта и потреби со другите и земајќи ги предвид гледиштата и потребите на другите;
V-A.17	да бара повратна информација и поддршка за себе, но и да дава конструктивна повратна информација и поддршка во корист на другите;
VI-A.15	да идентификува ситуации во кои граѓаните можат да влијаат врз животот во заедницата и се ангажира за подобрување на состојбите;
VII-A.9	активно да учествува во тимска работа според претходно усвоени правила и со доследно почитување на улогата и придонесот во работата;

Ученикот/ученичката разбира и прифаќа дека:

IV-Б.1	дигиталната писменост е неопходна за секојдневното живеење – ги олеснува учењето, животот и работата, придонесува за проширување на комуникацијата, за креативноста и иновативноста, нуди разни можности за забава;
IV-Б.5	информациите достапни во дигиталниот простор треба да се користат етички, според дефинирани правила и за добро на луѓето во секојневието;
V-Б.3	сопствените постигања и добросостојба во најголема мера зависат од трудот кој самиот/самата го вложува и од резултатите кои самиот/самата ги постигнува;
V-Б.7	иницијативноста, упорноста, истрајноста и одговорноста се важни за спроведување на задачите, остварување на целите и надминување на предизвиците во секојдневните ситуации;
V-Б.8	интеракцијата со другите е двонасочна – како што има право од другите да бара да му/ѝ биде овозможено задоволување на сопствените интереси и потреби, така има и одговорност да им даде простор на другите да ги задоволат сопствените интереси и потреби;
V-Б.9	барањето повратна информација и прифаќањето конструктивна критика водат кон личен напредок на индивидуален и социјален план;
V-Б.10	учењето е континуиран процес кој не завршува во училиште и не се ограничува на формалното образование;
VII-Б.5	ресурсите не се неограничени и дека е потребно одговорно да се користат;

РЕЗУЛТАТИ ОД УЧЕЊЕ

Тема 1. *Цртање 12 часа*

Знаења/вештини:

- Манипулира со нови цртачки материјали (восочни бои, креда во боја, природни материјали – јаглен, ќерамиди, камен...) и истражува што се може да се користи како средства во цртањето
- Го користи приборот за цртање за изразување чувства по набљудување во природата/околината или ги користи чувствата за да создаде цртеж – цртање по сеќавање
- Црта со повеќе цртачки техники истовремено (користи повеќе средства и материјали за цртање во ист цртеж)
- Умее да направи целина (цртеж) од повеќе детали со употреба на контрасни и контурни линии и другите ликовни елементи: пропорција, хармонија, простор, ритам, градација...
- Црта на компјутер со употреба на посебни компјутерски програми. Истражува нови програми во цртањето
- Разликува уметнички дела од познати автори и ги споредува според средствата кои ги користеле или различните техники. Утврдува специфичности на ликовни уметници/графичари

Ставови/вредности:

- Развива естетски вредности и хигиенски навики
- Гради сопствен стил во уметноста
- Прифаќа различни техники и стилови во уметноста, ги разликува и почитува
- Гради позитивен став кон уметноста и уметничките дела
- Верува дека талентот е важен во креирањето но, вежбањето и трудот уште повеќе

Содржини (и поими)	***Број на часови***	***Примери на активности:***
Запознава нови средства за цртање (специјални цртачки моливи, тушеви во боја, различни перца, пастел, восочни бои, природни материјали за цртање – јаглен, ќерамида, камен...)	1	Презентирање на средствата за цртање.Учениците цртаат слободен цртеж со примена на различни средства за цртање. https://th.bing.com/th/id/OIP.dSANmPyIjhXxvhKb8X6miQHaHa?pid=ImgDet&rs=1 Art materials for kids - Drawing Tools for kids - Bing video
Цртање мотиви од околината по набљудување -„Летен распуст“ , -„Омилено место за игра“, ,,Мојата прва симпатија”...со употреба на различни цртачки елементи, техники, материјали и принципи (линија, боја, тон, текстура, насока, големина, форма, простор, контраст, ритам, хармонија, градација, рамнотежа, единство, пропорција)	2	- Учениците цртаат она што им оставило најсилен впечаток за време на летниот распуст. https://townsquare.media/site/922/files/2019/08/RS9783_467583802-scr-1.jpg?w=1200&h=0&zc=1&s=0&a=t&q=89 - Учениците ја цртаат својата омилена играчка. Учениците применуваат разни линии и ги почитуваат ликовните елементи и принципи при цртањето. https://cdn2.momjunction.com/wp-content/uploads/2014/04/25-Best-Educational-Toys-For-Kids-In-2020-910x1024.jpg

Цртање „Пејсаж“ - разновидни линии (вертикални, хоризонтални, коси, дебели, тенки, криви, прави)	1	Според презентираните дела на тема: „Пејсаж“ учениците цртаат мотиви од природата, применуваат разни линии и ги почитуваат принципите на цртањето. Учениците се насочуваат да изберат и применат различни контрасни и контурни линии. https://artprojectsforkids.org/wp-content/uploads/2019/10/Fall-Tempera-Landscape.jpg
Цртање простор-„Училница“ (простор - затворен, плоштина, форма)	1	- Учениците цртаат затворен простор- „Училница“ со користење на компјутер https://webstockreview.net/images/cartoon-clipart-classroom-7.jpg
Цртање „Коњски трки“ (простор – отворен, хоризонт)	1	Учениците цртаат „Коњски трки“- отворен простор https://c8.alamy.com/comp/X0NN70/cartoon-jockey-and-horse-racing-side-X0NN70.jpg
Цртање „Зимзелени дрвја“ (форма, пастел)	1	По претходно набљудување учениците цртаат форми,мотиви од природата,,Зимзелени дрвја,, со користење на разни линии и почитување на принципите на цртањето. http://www.gardeningknowhow.com/ornamental/trees/tgen/evergreen-tree-varieties.htm
Цртање – „Мојата соба“ (простор - затворен, восочни боици)	1	По претходна презентација учениците цртаат затворен простор,,Мојата соба,, и применуваат разни линии и ги почитуваат принципите на цртањето. Учениците се насочуваат да изберат контрасни и контурни линии. http://junior2.cumbresblogs.com/2014/2014/my-room-by-ambi/
Цртање – „Животни, растенија и луѓе“ (контраст на линии)	1	Се опишуваат и објаснуваат со какви линии би се нацртале животните, растенијата и луѓето. Според набљудувањата и презентираните материјали, учениците цртаат животни,растенија и луѓе. Применуваат разни линии и ги почитуваат принципите на цртањето.Се насочуваат да изберат контрасни линии.
Цртање симетрична композиција „Пеперутки и бумбари“ (композиција, симетрија, асиметрија)	1	Учениците цртаат симетрични мотиви и примери од секојдневното опкружување, како пеперутка, бумбари,бубамара, жаба и др. https://i.pinimg.com/originals/e1/6a/07/e16a07f441ab2ae16984c21167ced205.jpg
Анализа на цртежи – различни средства на цртање (естетска процена, вредности, стил во уметноста, уметничко дело, уметник)	1	Учениците набљудуваат цртежи ,ликовни дела од познати автори, препознаваат средства за цртање и ликовни елементи и принципи.Учениците цртаат индивидуално по слободен мотив и прават анализа на сопствените ликовни творби. https://i.pinimg.com/originals/b1/c9/89/b1c989ffcdfa0287b52be8da3bf58781.jpg
Анализа и вреднување на цртежите преку ликовни уметници – домашни и странски (Корубин, Ван Гог, графика, монотонија)	1	Учениците анализираат цртежи ,ликовни дела од познати автори и ги споделуваат своите впечатоци со останатите ученици и разговараат со наставникот за вреднување на цртежите, за средствата со кои се цртаат мотиви од природата, природни појави, случки од секојдневниот живот со примена на ликовните елементи.Познати автори:Холандски сликар-(Винсент Ван Гог) со познати ликовни дела:,,Ѕвездена ноќ,,,,Сончогледите,,Црвени виногради,,.. Македонскиот сликар од Прилеп (Рубенс Корубин) со многубројни галерии и

		изложби на слики.-Патување,,.. https://i.pinimg.com/originals/d9/af/87/d9af8727c4254eb7bc92527929ca84d8.jpg

Тема 2. *Сликање 12 часа*

Знаења/вештини:

- Ги утврдува сите сликарски техники и учи да препознава нови (гваш, комбинирани техники во една слика, цртање и сликање истовремено и создавање композиција...)
- Го развива чувството за бои, мешањето на боите, запознава видови бои и нивното изведување
- Создава слика од комплементарни и контрастни бои и оценување на добиените творби
- Ги претставува тоновите во околината со додавање бела или црна боја/тон (затемнување/осветлување на слика)
- Истражува сликарски дела од уметници и естетски се надоградува – гради сопствен стил во сликањето
- Користи компјутер во сликањето – сликарски компјутерски програми

Ставови/вредности:

- Почитува уметност и уметнички дела
- Смета дека треба да работи самостојно и во група
- Прифаќа дека треба да нуди и да прима помош, подршка од другите
- Разбира дека треба да се грижи за сопствениот и училишниот прибор за работа
- Верува дека со секој повторен обид ќе ги надминува предизвиците кои се јавуваат на патот кон нивно остварување

Содржини (и поими) и	***Број на часови***	***Примери на активности:***
Примена на специфични сликарски материјали и техники - сликање ,,Есен“ (водени бои и темпера, гваш)	1	Презентирање на средствата за сликање. Сликаат ликовна творба со мотив на есента. https://thumbs.dreamstime.com/b/set-painting-tools-children-set-painting-tools-children-white-background-136881337.jpg https://thumbs.dreamstime.com/z/cartoon-beautiful-autumn-tree-mountain-background-vector-illustration-130848519.jpg

Ликовни елементи и принципи во сликањето - „Зајдисонце“„ Вазна со цвеќе “ (линија, боја, тон, текстура, насока, големина, форма, простор, контраст, ритам, хармонија, градација, рамнотежа, единство, пропорција)	2	-Учениците имаат насоки да сликаат мотиви од околината, природни појави, случки од секојдневниот живот, со примена на ликовните елементи. Сликаат зајдисонце како мотив со употреба на топли бои и презентирање на различни тонови на една боја. - https://www.youtube.com/watch?v=JvWJu4JY3cU - Учениците имаат насоки да сликаат мотиви од околината, природни појави, случки од секојдневниот живот со примена на ликовните принципи(контраст, повторување -ритам,рамнотежа,градација,пропорција,единство и композиција). Сликаат вазна со цвеќе како мотив. https://www.filepicker.io/api/file/6n2JvaJR5qX3rjfqekGS
Употреба на комплементарни и контрастни бои – сликање сончев спектар - „Виножито“ (спектар, комплементарни бои, контраст, топли и ладни бои, примарни и изведени бои)	1	Учениците сликаат спектар на бои-виножито со користење на извори од интернет и со сликачки материјал по избор. https://www.symbols.com/gi.php?type=1&id=2752&i=1
Тонирање - ахроматски бои (црно-бела) – „Сликање невреме / загаден град“ (сенка, затемнување, осветлување, тон, хроматски и ахроматски бои)	1	Учениците сликаат различни природни појави,како невреме, или загаден град. Ги набројуваат средствата за сликање (водени бои, темпера, гваш) и користат различни средства при креирање цртеж . https://www.youtube.com/watch?v=JvWJu4JY3cU https://images.fineartamerica.com/images/artworkimages/mediumlarge/1/air-pollution-annemeet-van-der-leij.jpg
Сликање тонска градација „Прослава со светилки“ (концентрична светлина)	1	Учениците сликаат мотиви од околината,на отворен просто,концентрична светлина што ја предизвикуваат прослава со светилки.Учениците користат различни средства при креирање ликовен цртеж . https://image.freepik.com/free-vector/decorative-fireworks-explosions-poster_24877-1162.jpg
Сликање тонска градација - хроматски бои „Овошни плодови“ (градација)	1	Се појаснува ликовниот принцип градација,тонот постепено да се промени од потемен кон посветол или обратно.Наведуваат кои се хроматски бои (сите бои од сончевиот спектар). Учениците цртаат овошни плодови во црвена боја со тонска градација. https://www.youtube.com/watch?v=JvWJu4JY3cU https://th.bing.com/th/id/R.280000291268200e35b98f49545d5b65?rik=63r2iW3cW8kPHQ&riu=http%3a%2f%2fimages.fineartamerica.com%2fimages-medium-large%2fred-fruit-p-e-n-e-l-o-p-e.jpg&ehk=KM2fuWjZ4arb9EphAMjLIdX%2bwbP9BUg9aYyf%2bQI%2bLK8%3d&risl=&pid=ImgRaw&r=0

Сликање хроматски и ахроматски контраст - „Ѕвездена ноќ“- Ван Гог,„Ден-ноќ“ (контраст, хармонија, монотонија)	2	- Учениците сликаат контаст и хармонија според пример на ликовно дело од модерната уметност „Ѕвездена ноќ“-Ван Гог со хроматски и ахроматски бои. https://i.pinimg.com/736x/09/91/23/0991231ecb693eabac4e73a33ad483a8.jpg - Учениците сликаат контраст и хармонија во мотиви од околината.. Сликаат ден-ноќ со примена на комплементарен контраст и користат различни средства при креирање ликовен цртеж. https://th.bing.com/th/id/R.74cc09805ff31e28b000d77ecec825f4?rik=%2bITn8Vo%2b0KQJUg&pid=ImgRaw&r=0
Ритам на текстури - сликање „Селска носија“ (ритам, текстура)	1	Учениците сликаат,,Селска носија“, традиционална народна носија од различни етнички заедници, со примена на ритам и текстура и користат различни средства при креирање ликовен цртеж. https://i.pinimg.com/736x/8c/60/14/8c60145242c1837bb2a7a84c1edf66ca.jpg
Боја - Комплементарен контраст - „ Балони во природа,во воздух“ (боја, контраст, комплементарен контраст)	1	Повторуваме за боја,контрастни бои и комплементарни парови. (зелено-црвено,црвено-сино,жолто-виолетово,портокалово-сино...) . Сликаат Комплементарен контраст- „ Балони во природа,во воздух“. https://www.youtube.com/watch?v=JvWJu4JY3cU https://images.freecreatives.com/wp-content/uploads/2016/03/Hot-Air-Balloons-Painting-Art-Wallpapers-HD.jpg
Анализа и вреднување „Онлине изложба“ (естетска вредност, процена, сопствен стил, специфичности на секој уметник)	1	Учениците ги препознаваат средствата и ликовните елементи во ликовните дела на познати автори. Следат онлине изложба во некој од музеите. При тоа вршат анализа на уметничките дела како примена на рамнотежа, контраст, симетрија, асиметрија, контура, линија, тон , боја, пропорција. (30) Mona Lisa 360° Tour Louvre museum Paris - YouTube

Тема 3. *Вајарство 12 часа*
Знаења/вештини:
• Препознава, користи и разликува материјали, техники и алати во вајарството • Го разбира поимот обликување/вајарство и идентификува видови обликување • Изработува облици самостојно или во група од различни материјали • Набројува облици според градбата и обликот и ги споредува (статуа, биста, споменик, релјеф, скулптура...) • Набљудува вајарски дела, естетски ги проценува и гради свои естетски вредности • Онлајн истражува вајарски дела и запознава уметници – вајари, реално или виреално
Ставови/вредности:

- Почитува уметност и го вреднува вајарството како такво
- Развива чувства и естетски вредности
- Културно се надоградува и образува
- Уметноста му станува дел од реалниот живот

Содржини (и поими) и	***Број на часови***	***Примери на активности:***
Примена на средствата за обликување – вајање -„ Куќарка (хранилка) за птици“, „ Новогодишни украси“ (картон, камен, стакло, глина, пластелин, пластика, дрво, метал, стиропор)	2	- Ги идентификуваат средствата со кои може да обликува и при тоа користи различни средства за обликување при создавање на куќарка (хранилка) за птици. https://happyhooligans.ca/wp-content/uploads/2021/04/Painted-cardboard-bird-house-craft.jpg - Учениците креираат различни видови на новогодишни украси со примена на различни видови на средства и материјали за моделирање и обликување. https://www.marinmommies.com/sites/default/files/styles/full-width_column_827/public/stories/IMG_0857.jpg?itok=yD4atStB
Природни мотиви/релјеф - ,, Планина” (вајарство, моделирање, релјеф)	2	- Обликуваат мотиви од околината, природни мотиви-изработка на планина со примена на различни материјали за обликување. https://thumbs.dreamstime.com/b/mountains-plasticine-clay-51964189.jpg - Обликуваат мотиви од околината, природни појави, со примена на ликовните елементи.Изработка на релјефна карта на РСМакедонија https://www.igeografija.mk/Portal/wp-content/uploads/2017/03/Karta-1.jpg
Изработка на симетрична скулптура – „Дедо Снешко“ (скулптура, симетрија)	1	-Изработуваат симетрична скулптура „Дедо Снешко“ од глина (пластелин) https://th.bing.com/th/id/R.8d4ef3f6cdb6473ea58465adcdb2d8b4?rik=AvZLXr93%2f6SI0g&riu=http%3a%2f%2fwww.oneartsymama.com%2fwp-content%2fuploads%2f2015%2f01%2fBigSnowmanpin.jpg&ehk=JG8N6kVI5HK9v4EfH35UrmL0vVXofZQxzKHCgYw0mKk%3d&risl=&pid=ImgRaw&r=0
Изработка на асиметрична скулптура – „Животно“ (асиметрија, скулптура)	1	Учениците изработуваат, обликуваат и моделираат животни со различна големина во асиметрична форма. https://i.ytimg.com/vi/D9DfTOu7ZfA/maxresdefault.jpg
Техника асамблаж - Изработка на „Новогодишен венец“, „Новогодишна елка“	2	- Се насочуваат учениците да изработат,со техника асамблаж новогодишен венец.

(асамблаж)		https://i.pinimg.com/564x/0b/06/54/0b0654c38e1b7a6d7a8d41c0b042d681.jpg - Се насочуваат учениците да изработат,со техника асамблаж новогодишна елка. https://thumbs.dreamstime.com/z/creative-decorative-new-year-tree-handwork-colored-threads-multi-80934087.jpg
Изработка на скулптура од пластика - „Декоративни украси“, „Пластично шише“ (пластика, картон, хартија, ќеси, рециклирање)	2	- Учениците изработуваат скулптура од пластика со рециклиран материјал –декоративни украси https://i.pinimg.com/originals/71/ce/15/71ce15c53fc012f720b48578e7aa6f34.jpg - Учениците изработуваат декоративен украс од пластично шише (30) Easy DIY Crafts Ideas Lilies of the Valley from Plastic Bottle - Art and Craft - YouTube
Изработка на скулптура од разновидни материјали - „Кутија за моливи“, „Садови од глина“ (видови материјали - картон, стакло, глина, пластелин, пластика, дрво, метал, стиропор, жица)	2	-Учениците изработуваат кутија за моливи од рециклиран материјал (30) Hướng dẫn làm HỘP ĐỰNG BÚT từ giấy Carton | How to make Pen Box with cardboard easy | Liam Channel - YouTube - Учениците изработуваат садови од глина (30) Работилница на грнчарите -Моделирање глинени садови.wmv - YouTube

РЕПУБЛИКА СЕВЕРНА МАКЕДОНИЈА ОО-Училиште "ДИМИТАР ВЛАХОВ" ШТИП